

Til

Frimærke

Lokalhistorisk forening for Vintersbølle/Nyråd

Møllevej 4A – 4760 Vordingborg

nyraad@vinterhistorie.dk www.vinterhistorie.dk

Vinterens og forårets arrangementer 2014:

Nærmere oplysninger på foreningens hjemmeside eller infoskab ved Brugsens parkeringsplads Alle møder foregår i samlingssalen på Kulsbjerg Skole Nyråd afd. Den tidligere Vintersbølle Skole.

Mandag, den 27. jan. kl. 19.00	Medlemsmøde Per Ole Schovsbo fortæller om bygningerne omkring væveriet og blegningen ved Vintersbølle bleg
Søndag, den 9. feb. kl. 14.00-16.00.	Vinteråbent i Beværterhuset Hvis vejret tillader – hold øje med foreningens hjemmeside
Mandag, den 24. feb. kl. 19.00	Medlemsmøde Kåre Johannessen fortæller om Livet i middelalderens byer
Mandag, den 31. marts, kl. 19.00	Generalforsamling Vi ser bl.a. billeder fra årets gang
Lørdag, den 5. april, kl. 13.00-ca.16.00	Grøn tur Fra Hulemosesøen langs den nye bæk til Vintersbølle Strand
Mandag, den 29. april, kl. 19.00	Medlemsmøde Se kommende opslag
Mandag, den 26. maj, kl. 19.00	Vandretur til Valdemars Plads Kaffe i Beværterhuset
Søndag, den 8. juni kl. 9.00-11.00	Pinseåbent Beværterhuset
Søndag, den 29. juni kl. 14-16	Søndagsåbent i Beværterhuset Høslet ved huset –

Foreningens bestyrelse:

Formand:	Inga Halldorsdottir	tlf. 51 68 29 82
Kasserer:	Peter Apel	tlf. 55 98 53 84
Sekretær:	Lars Lyngskov	tlf. 55 37 07 25
Best.medlem:	Karen Schou-Petersen	tlf. 77 35 67 27
Best.medlem:	Anne-Marie Jacobsen	tlf. 55 99 77 28
Suppleant:	Kurt Hansen	tlf. 55 37 16 91
Suppleant:	Jørgen Hansen	tlf. 55 99 70 92

Nyhedsbrev december 2013.

Bestyrelsen ønsker alle foreningens medlemmer og deres familier en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Samtidig vil vi gerne takke for den opbakning, som vi får til aktiviteterne og arrangementerne i løbet af året.

Endnu et år med et højt aktivitetsniveau er ved at rinde ud. Foreningen har været med i mange arrangementer og aktiviteter. Vores ture og udflugter er nået rundt til hjørner af Nyråd ikke alle havde opdaget.

Ikke mindst blev mange overraskede over den lokale vingård. Hvorfor tage til Mosel, når man kan nøjes med at tage til Nyråd? Det var en god aften, hvor vi ved selvsyn fik lov at se og smage på den lokale produktion.

Beværterhuset har igennem hele efteråret dannet ramme om mange aktiviteter. Det høje aktivitetsniveau har naturligvis betydet slid på hus og på udstyr. Vi har nu i samarbejde med naturvejlederen fået udskiftet det defekte udstyr og indkøbt opdaterede plancher af dyre- og plantelivet ved vand og i skov. Udstyret blev indviet ved Høståbent i oktober.

Bestyrelsen vil endnu engang takke de mange ildsjæle. Det er jeres arbejde, der gør det muligt for foreningen at være en aktiv og blomstrende forening, der spreder information, glæde og skaber rammer om et godt samvær. Der er altid plads til en ekstra hånd, så gå du rundt og tænk: "Det kunne jeg godt tænke mig at være med i", så kontakt endelig Gitte, Gunhild eller Karen og kom med i gruppen, der holder Beværterhuset åbent, eller besøger markeder med vores blegeudstilling.

Glædelig jul og godt nytår

Bestyrelsen

Theisens papirværk i Vintersbølle

Af Per Ole Schovsbo

Historien om vandmøllerne i Nyråd og Vintersbølle i første halvdel af 1800-tallet er blevet aktuel efter at der er opstået en mulighed for at redde Theisens gamle papirmølle i det skønne naturområde på Nyråd Mark. Møllebygningen, der står alene tilbage efter at stuehuset nedbrændte i 2007, er svært skadet af hærværk. Den er opført i bindingsværk i 1833 og genopbygget efter en brand i 1846.

Skibskaptajn Andreas Raubjerg købte i 1828 gården Hjortholm der var nærmeste nabo til Hulemosegården. Den tidligere ejer, grosserer Jens Lind, havde moderniseret Hulemosens værker der var drevet af tre vandmøller. Han havde forsøgt sig med fremstilling af papir af halm og opbygget et kostbart stampeværk til produktionen. Men projektet mislykkedes og i 1826 forpagtede Lind Hulemosens papirværk ud til papirmester Harry Wennicke der frem til 1833 fremstillede papir af klude. Da Wennickes kontrakt med Hulemosen udløb i 1833, forpagtede han det helt nye papirværk som Raubjerg havde bygget der, hvor Møllebækken løber på grænsen mellem Nyråd Mark og Vintersbølle Skov som siden kaldes *Theisens papirværk*.

Raubjergs værk bestod af tre bygninger. Et forhus (stuehus), selve værket, der blev brugt til fremstillingen af papir og en tredje bygning, der formentlig har tjent som tørrelade for det færdige papir og lager for de indsamlede klude. Produktionsindberetningerne fortæller at arbejdsstyrken på værket udgjordes af Wennicke selv, 1 svend, 1 dreng og 1 daglejer hvortil kommer 2 kludesamlere. De sidste fik hver udstedt et kludepas som de skulle vise, når de indsamlede klude og måske også gammelt tovværk til papirfabrikationen. I det første år producerede værket 12 ris *karduspapir* og 434 ris *makulaturpapir* og det er meget imponerende, når man ved at 1 ris er 500 ark. Der var forbrugt 526 lispund grove hvergarns- og linnedsklude, eller godt 4 tons!

På det tidspunkt fremstillede man i Danmark stort set kun papir af gamle klude. Det papir man producerede i Nyråd var ikke fint bleget skrivepapir, men som nævnt kardus og makulaturpapir der var bløde og lådne papirsorter uden lim og fyldstoffer. Det blev af virksomheder, forretninger og handelshuse bla. brugt til indpakning af varer og produkter.

Købmand Frederik Theisen overtog Raubjergs værk i 1835 og kaldte det *Jydevænget Papirværk*. Værket producerede frem til 1846 ca. 500 ris makulaturpapir årligt af 6-700 lispund klude, mens produktionen af karduspapir øjensynligt ikke videreførtes efter 1837. Harry Wennicke døde ca. 1850, hvorefter værkets bygninger blev udlejet

til beboelse for vævere fra Køng Fabrik, der netop i de år flyttede ud til Vintersbølle. Samtidig var den tekniske udvikling løbet fra de gamle små kludeværker og det voksende papirforbrug blev imødekommet af moderne fabrikker med store maskiner, der også udnyttede andre materialer end klude nemlig halm og mekanisk træmasse (træslib). Papiret blev bedre, billigere og mere udbredt end nogen sinde før.

Artiklen er forkortet. Den kan læses i sin fulde længde på Lokalthistorisk Forenings hjemmeside under fanebladet 'historisk'.

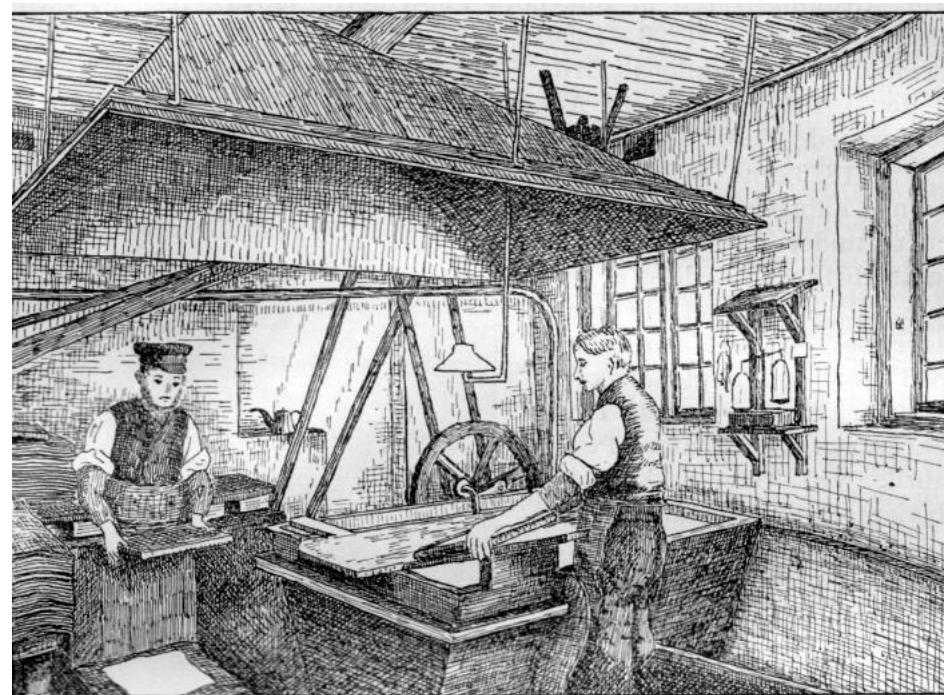

Fig. 152. Fremstilling af haandgjort Papir paa Strandmøllen (ca. 1893).
Pennetegning efter et Fotografi.

**Kontingent kr. 75,00 pr. husstand kan indbetales på konto:
0040-6874516528, på møderne eller til kassereren.**
Vi takker vores sponsor Cafax for bidragene til foreningens drift